

Ezüstkor

Főszerkesztői beköszöntő

Journal of Economic Literature (JEL) kódok: B20, N01

Kulcsszavak: Római Birodalom, Ovidius, XXI. századi globális megatrendek, Magyarország

A római aranykor¹ kiváló költője, Publius Ovidius Naso² akár a saját életéből is megtapasztalhatta a felemelkedés és a mellőzöttség okozta élethelyzeteket. Második alkotói korszakában³ írt egyik kiemelkedő műve a *Metamorphoses* (Átváltozások). A hexameterekben írt költeményben rendszeresen állítja egymás mellé azokat a mitológiai eseményeket, amelyek valamilyen átváltozással végződnek. Az egymással csak lazán összefüggő történeteket a világ kezdetéről szóló és Julius Caesarnak üstökössé változását leíró elbeszélése foglalja keretbe. A *Metamorphoses* kiadását azonban már nem tudta intézni, hiszen az ünnepezt költőhöz megérkezett a császár parancsa: száműzetés a Fekete-tenger partjára, Tomiba, a mai Konstanzába.

Ovidius ihlete, mesteri leíró és ábrázoló készsége az Átváltozásokban is megmutatkozik. A világ négy korszakát is felvázolja e költeményben⁴, a legkedvezőbbnek az aranykort⁵ írva, amelyben paradicsomi állapotok vannak és bőség, háború pedig nincs.

„Első volt az aranykor, melyben kényszerítések és törvények nélkül is élt a jog és az igazság.... Biztos városokat meredek sáncok nem öveztek. Nem volt harsona, nem riadóztak a félkörű kürtök, sem sisak és kard sem villant, vértis katonákkal nem kellett megvédeni az emberek élte-nyugalmát. Sőt kapavágás és ekeszántás nélkül is ontott mindenfajta gyümölcsöt a drága, kövér televényföld.... Egyre tavasz volt s langyos szél simogatta nyugatról dús szirmát a vetés nélkül nyílt lenge virágnak. Majd gabonát termett aranyos bőségben a parlag, trágáyzatlanul is hajlongott sárga kalásza. Hűs tej csörgedezett a folyókban s isteni nektár és színméz csurrott ki a vén tölgyfák repedésén...” – zengi mennyei énekét’ Ovidius.

Ezután az ezüstkor jön, miáltal a legjobbnak is egyszer vége szakad. Az ezüstkor valamivel rosszabb, mert már semmi sincs ingyen, sőt, hőség, fagyok is jönnek, de az emberi leleményesség és tenni tudás is kivirágzik és felülkerekedik a nehézségeken.⁶

„Am amidón a sötét országba élzte Saturnust Juppiter és átvette a földi uralmat, ezüstkor jött, rosszabb az aranynál, mégis jobb a vöröslő érc idejénél. Isten az ősi tavaszt rövidítve, őszt, nyarat és hosszú teleket szűrt közbüil az évnék s azt az enyhe tavasz csupán röviden befejezte.... Céresz magjait akkor már szántásba vetették s búsan nyögtek a barmok igával a hosszú barázdán....”

Ovidius szellemét, korszakait felhasználva, s a közelmúltunkra illesztve (képzet-társítva) mondhatjuk, hogy az aranykor, Magyarország elmúlt száz évének legsikeresebb évtizede 2010 és 2019 közötti időszakra esik. A világgazdasági konjunktúrával egybecsengő gazdasági növekedés, alacsony inflációs környezet, pénzügyi egyensúly makrogazdasági szinteken, és a családok, valamint a vállalatok jövedelmi helyzetében egyaránt megtapasztalható bőséges forrásam

volt a jellemző.

De aztán jött az ezüstkor. 2020 év elejétől a fertőző járványbetegség, majd két évvel később az orosz-ukrán háború, az energiahordozók árának drasztikus emelkedése, az infláció egekbe szökése, új, élehető életteret kereső afrikai és ázsiai bevándorlók Európára özönlése. Babiloni állapotok lettek. Bár stabilak az alapjaink, állja is a sarat a költségvetés. A Kormány a Magyar Nemzeti Bankkal vállaltva sikeresen veszi fel a harcot az infláció ellen, de az elmúlt pár év már nem ugyanaz, mint a mögöttünk hagyott évtized. Meg kell küzdeni mindenért. Talán jobban is mint valaha. Nem hagyjuk eluralkodni a munkanélküliséget, nem marad az egészségügyi és oktatási szektor állami apanázs nélkül, de most mindezért nagyobb energiákat kell megmozgatni. A talpon maradáshoz többet kell áldozni, miközben az Európai Unió évek óta cserben hagy bennünket, blokkolja az Európai Újjáépítési és Reziliencia Alapból nekünk járó támogatásokat.

A világ gazdasága is veszélyes vizeken lavíroz. Romló a befektetői hangulat, növekvő a bizalmatlanság és a bizonytalanság. A pénzügyi fertőzés erősebben is átterjedhet a sérülékeny országokra. Az inflációs kockázatok veszélye az energiaimportőr országokat változatlanul érzékenyen érinti. Emelkednek az adósságok, növekednek a kockázatok, miközben a befektetési küszöbhez közeli országok egyre kiszolgáltatottabbak, hiszen a külföldi befektetők csökkentik a feltörekvő piaci pozícióikat. Mindenki újra strukturál.

A globális problémák mellett bennünket még továbbiak is sújtanak. A nettó energiaimportunk a rendelkezésre álló energia arányában a 2013. évi 52,8%-ról 2021-re 61,1%-ra romlott. Az ESA-deficit⁷ a GDP arányában 2019 még -2,0% volt, 2022-ben pedig már -6,2%. Az államadósság-rátánk GDP arányos mértéke 2019-ben 65,3%, 2022-ben már 73,3%. A bruttó külső adósság (GDP arányában) 2019 végén 53% volt, míg 2023 márciusában 69%. Az energiaintenzitási mutatónk a feldolgozóiparban 2016 és 2021 között 12,5%-kal romlott. Az államadósság devizaaránya 2019-ben 17,3% volt, 2022-ben már 25%. Az élelmiszerimport volumene a 2020. év I. félévi szinthez képest 2023. I. félévére +18,3%-kal emelkedett. Nem vagyunk önellátóak alapvető élelmiszerekből.

A kedvezőtlen adatok azonban nem feltétlenül egyenlőek a problémákkal. A globális térből érkezők és a nemzetgazdasági nehézségek inkább az építkezés, a felemelkedés kényszerét jelentik, hiszen olyan kihívásokról van szó, amelyek egy tudatosabb, komplexebb gazdaságpolitikai hozzáállással áthidalhatók, és úgy, hogy belőle az ország győztesként jöhet ki. A napjainkban zajló technológiai innovációk, a biotechnológia, az információs és telekommunikációs iparágak mentén újjá szerveződő világgazdaság azon országokat tudja csatlakozóként fogadni, ahol magas színvonalú az oktatási rendszer, hatékony az egészségügyi ellátórendszer, a társadalom pedig motivált. E téren pedig igenis vannak komoly esélyeink.

Mint ahogy komoly reputációja van az országnak a problémákon való felülkerekedésben, úgy van komoly elismertsége a Polgári Szemle társadalomtudományi folyóiratunknak. A Magyar Tudományos Akadémia Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya (a IX. Osztály) a közelmúltban lapunkat lényegesen magasabb minősítési osztályokba sorolta. Így a Regionális Tudományok Bizottsága „B” kategóriába, a Politikatudományi Bizottság „C” kategóriába, a Nemzetközi és Fejlesztéstudományok Tudományos Bizottsága „C” kategóriába emelte, míg a Gazdaságtudományi Bizottság „D” kategóriában tartja a Polgári Szemlét.

Méltóak vagyunk az ünneplésre tehát. Ennek szellemében a 2023. évben már a XIX. évfolyamában lévő folyóirat 1-3. (magyar nyelvű) lapszám szerzőinek dolgozatai egyrészt az előttünk álló kihívásokra próbálnak gyógyírt találni, e körben alapos elemzéseket közre adni. Másrészt a folyóirat új tudományos besorolásai által megjelenő elismertséget megköszönjük a magas színvonalú kutatási eredményeink publikálásával.

Érdeemes tehát *Polgári Szemlét* olvasni!

Budapest, 2023. augusztus 30.

Prof. dr. Lentner Csaba egyetemi tanár
a *Polgári Szemle* főszerkesztője

JEGYZETEK

- ¹ Az utókor elnevezése, nem tévesztendő össze tulajdonképpeni témánkkal, vö. 5. lábjegyzet.
- ² Született Sulmóban, ma Sulmona, Olaszország, i. e. 43. március 20. – meghalt száműzetésben, Tomisban [avagy Tomi], ma Konstanca, Románia, i. sz. 17 vége vagy 18)
- ³ Kr. u. 1-8.
- ⁴ <https://olvasat.hu/publius-ovidius-naso-a-vilag-negy-korszaka/>
- ⁵ Ironikus, hogy a saját korát a legrosszabb történelmi korszaknak, a vaskornak tartó Ovidius végül mint az aranykor költőinek egyike vonult be a történelembe.
- ⁶ Ovidius említi a rézkort és a vaskort is, amelyek az arany és ezüstkornál rosszabbak, szinte a legrosszabb gazdasági és társadalmi időszakok, azonban e főszerkesztői beköszöntő keretei között erről ne is essék említés, még a képzetársítás szintjén sem.
- ⁷ ESA: European System Accounting – lényegében a költségvetési hiány számításának módja